

Rammelende data, oneerlijk beleid

Sinds 1 oktober mogen sportvissers weer zeebaars meenemen. Er geldt voor de staart van 2018 een bag limit van één vis per persoon per dag. Maar de strijd is nog niet gestreden, want sportvissers hebben historisch bekeken recht op meer, vertelt David Vertegaal, Brussels belangenbehartiger voor Sportvisserij Nederland. "Wij hebben bijna geen impact maar zijn de voorbije jaren enorm benadeeld door alle beperkende maatregelen."

Het is geen geheim dat het niet goed gaat met de Europese zeebaars. Het zeebaarsbestand zit nog steeds in de gevarenzone aangezien de paaibiomassa nog altijd onder de limiet ligt waarbij het bestand kan instorten. Ooit was de zeebaars een soort die vooral door hengelsporters werd gewaardeerd maar halverwege de jaren 90 krijgt ook de beroepsvisserij er oog voor. De aanlandingen stegen de jaren erna spectaculair en de alarmerende tekenen van overbevissing leidden vanaf 2014 tot quota en vangstbeperkingen, ook voor de sportvisserij.

TEKST

Arno van 't Hoog

Illustraties

Sander Boer, Yoeri van Es, ICES, IMARES en Robert de Wilt

Jaarlijks ritueel

Het vaststellen van quota's en vangstbeperkingen is een jaarlijks ritueel, dat begint zodra in juni The International Council for the Exploration of the Sea (ICES) een advies stuurt naar DG Mare van de Europese Commissie, het Europese equivalent van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Die stelt op basis daarvan vangstadvisies vast. "Het advies voor 2018 was dat sportvissers alleen op basis van catch and release op zeebaars mochten vissen", vertelt David Vertegaal, senior beleidsmedewerker belangenbehartiging zeesportvisserij bij Sportvisserij Nederland.

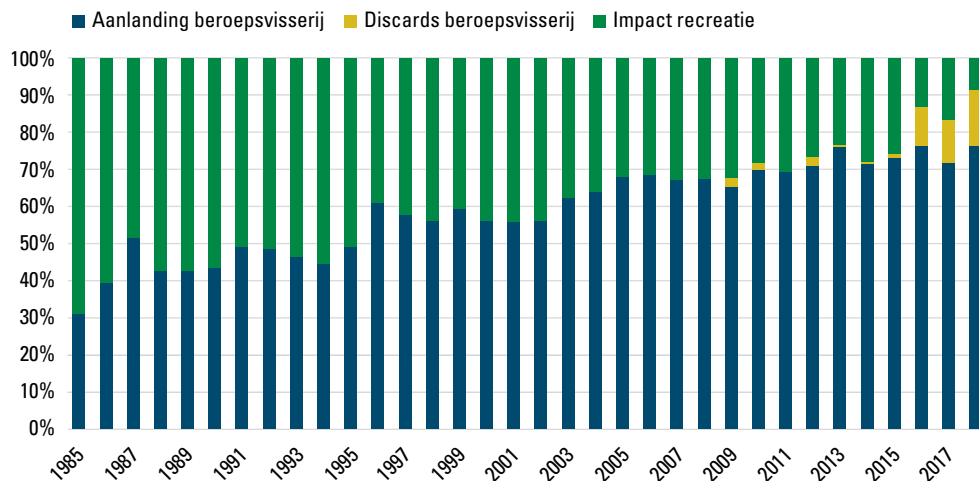
Verplicht catch and release betekent een verbod op het meenemen van zeebaars door sportvissers. Het beleid werd daarmee nog strenger dan de jaren ervoor. De oorzaak zat in het beeld dat visserij-onderzoekers hadden van de impact van de sportvisserij op het zeebaarsbestand, zegt Vertegaal. Dat beeld was niet gunstig. "In het oorspronkelijke advies van ICES werd de impact van de sportvisserij op basis van het toetsjaar 2016 ingeschat op 1.627 ton zeebaars. De sportvisserij zou daarmee voor het eerst een grotere impact hebben dan de beroepsvisserij. Vanaf dat moment waren alle ogen op de hengelsport gericht. De sportvisserij kreeg een nulvangstadvies met catch and release, terwijl een deel van de beroepsvisserij gericht mocht doorvissen."

Percentages

Die veronderstelde impact van 1.627 ton zeebaars komt voor een belangrijk deel uit de inschatting van de impact van catch and release op de overleving van zeebaars. De meerderheid van de met de hengel gevangen zeebaars overleeft na terugzetten maar een klein percentage redt het niet. Inschatting van dat percentage zogenaamde post-release mortality is cruciaal voor het beeld van de impact van de sportvisserij op het zeebaarsbestand. Want hoe hoger de sterfte na terugzetten, des te hoger de impact van hengelsport. De inschatting van ICES kwam uit op een sterfte van vijftien procent na catch and release, ofwel 650 ton zeebaars.

"Dat percentage werd begin van 2017 door een ICES-werkgroep vastgesteld. Maar kort daarna was er een nieuw onderzoek verschenen dat uitkwam op veel lagere percentages", zegt Vertegaal. Een groep Duitse onderzoekers van het Thünen Institute of Baltic Sea Fisheries publiceerde eind 2017 over een hengelexperiment in recirculatie tanks.

Trend relatieve impact op zeebaars

De invloed van de hengelsport op het zeebaarsbestand neemt al jaren af.

Het onderzoek was ingegeven door de grote onzekerheden in de data van overleving na catch and release van zeebaars. De onderzoekers gebruikten haak-aas en kunsttaas en bekeken de sterfte in de dagen na onthaken en terugzetten. Vertegaal: "Als je alle vormen van aasgebruik bij zeebaarsvisserij meeweegt, komen de onderzoekers uit op gemiddeld 5 procent post-release mortality. En als je alleen kijkt naar kunsttaasvisserij is dat maar 0 tot 1 procent."

Stevige lobby

Die nieuwe inzichten waren reden voor Vertegaal en zijn collega's van de European

Angling Alliance (EAA) om stevig te lobbyen. "We hebben gezegd: we weten inmiddels dat het meest recente, betrouwbare onderzoek laat zien dat die percentages veel lager uitvallen." De impact van de hengelsport op de zeebaarspopulatie bleek dus veel kleiner dan ICES en Brusselse beleidsmakers vermoedden. Toch was dat geen reden om het beleid op korte termijn terug te draaien, concludeert Vertegaal: "Het hele proces van beleidsadvisering gaat dan toch nog door met de oude gegevens. Je hebt dus het juiste inzicht, je weet hoe het zit en er wordt toch niet met de juiste cijfers gerekend." Bij Brusselse beleidsmakers stond de ➔

Sportvissers mogen sinds 1 oktober weer een zelfgevangen zeebaars meenemen.

hengelsport ook slecht te boek omdat Europese hengelsporters volgens ICES verantwoordelijk zouden zijn voor het meenemen van zo'n 1.000 ton zeebaars per jaar, een uitzonderlijk hoog getal, zegt Vertegaal.

"Het ICES-advies stelde dat de sportvisserij nog altijd evenveel zeebaars ving als in 2012. Dat was onbegrijpelijk en niemand kon dat uitleggen. We waren als sportvissers al zo ver uitgeknepen met beperkingen en vangstmaatregelen. Oorspronkelijk kwamen we van een situatie met 20 vissen of 20 kilo per persoon per dag. In maart 2015 werd een bag limit van kracht van drie vissen per persoon per dag. Vervolgens is in september 2015 de minimummaat omhoog gegaan van 36 naar 42 centimeter. Toen kregen we in

mee, die vaker vissen en gemiddeld meer vangen.

Daarbij putten vissers uit hun geheugen. Wetenschappers kennen in dit soort onderzoeken het fenomeen 'recall bias': aantallen en formaten vissen willen naar mate de tijd verstrijkt weleens toenemen. Je kunt daarom nogal wat vragen stellen bij de betrouwbaarheid en representativiteit van zulke survey-gegevens. Vertegaal: "Bovendien hadden Engelse onderzoekers voor het eerst een survey gedaan, die lijkt op het onderzoek dat we in Nederland al langer doen. Uit die Britse gegevens komen veel hogere vangsten, die vrijwel allemaal worden teruggezet. Maar als je rekent met een theoretische sterfte van 15 procent na catch and release, dan leidt dat toch tot een impact

2017 discussie bij de Raad voor Visserijministers en de Europese Commissie. Toen werd ICES gevraagd om een nieuw model te toetsen en het oorspronkelijk advies voor beheer van het zeebaarsbestand in 2018 nogmaals tegen het licht te houden."

Vertegaal was in februari dit jaar aanwezig bij die meerdaagse exercitie met visserijexperts, op de thuisbasis van ICES in Kopenhagen. "De onderzoekers hebben over het rekenen en middelen van surveycijfers uiteindelijk gezegd: "Dit is te onzeker en kan gewoon niet kloppen. De sportvisserij heeft zulke zware maatregelen getroffen en dat zou geen enkele impact hebben op het zeebaarsbestand? Er is vervolgens een heel andere weg ingeslagen en er zijn nieuwe berekeningen gemaakt over wat

Brussel heeft oog gekregen voor de belangen van de sportvisserij.

2016 een half jaar verplicht catch and release, gevolgd door een bag limit van een vis per dag. In 2017 was hetzelfde regime van kracht. Hoe waarschijnlijk is het dat al die maatregelen geen enkel effect hebben?"

Onderzoek met beperkingen

De getallen over de impact van de hengelsport uit het advies uit 2017 waren gebaseerd op surveys onder sportvissers die vragenlijsten invulden over hun visactiviteiten en vangsten. Probleem daarmee is volgens Vertegaal dat een dergelijk onderzoek allerlei beperkingen heeft. Het aantal deelnemers aan dat soort onderzoeken is relatief laag en vaak doen vooral ervaren, gemotiveerde vissers

van enkele honderden tonnen zeebaars. De Britse onderzoekers waren daarover toch wat onzeker: ze hadden het wel geadviseerd maar ze vroegen zich af of het wel klopte."

Second opinion

Die twijfels leidden ertoe dat een aantal Britse visserijwetenschappers onder leiding van CEFAS-onderzoeker Michael Armstrong een second opinion opstelden, waarin ze alle vangstgegevens en aannames over de impact van de sportvisserij en de beroepsvisserij kritisch bekeken. Vertegaal: "Daarin stond ook dat de post-release mortality vijf procent moet zijn in plaats van vijftien procent. Het rapport stimuleerde in december

de impact van de sportvisserij op het zeebaarsbestand moet zijn. Dat is berekend op basis van de maatregelen in 2016: een half jaar catch and release, plus een half jaar met een bag limit van een vis per dag. De impact daalde daarmee in één klap van 1.627 ton naar een veel realistischer aantal van 212 ton. Opeens was de impact van de sportvisserij minimaal."

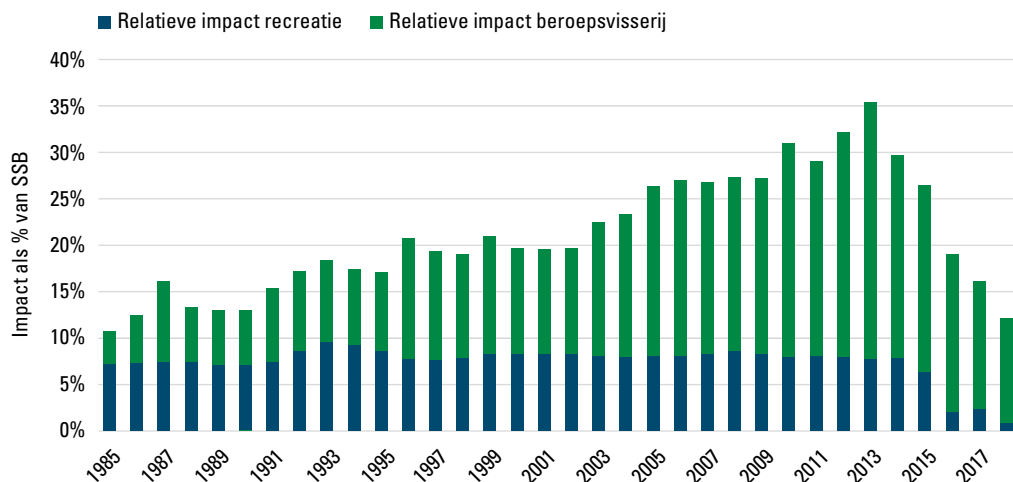
Nieuwe bag limit

Met zo'n kleine impact was de EAA er alles aan gelegen om zo snel mogelijk een bag limit voor 2018 te regelen. "Maar dat duurde helaas veel langer dan ik hoopte", zegt Vertegaal. Pas eind juni verscheen het tussentijdse rapport van de ICES-bijeenkomst in Denemarken. Het besluit van de Europese commissie volgde pas eind september. Hoe dan ook: met ingang van 1 oktober 2018 is er dankzij de steun van Engeland, Frankrijk en Nederland weer een bag limit van één zeebaars per dag van kracht.

"Zo'n ingreep middenin het jaar, uitsluitend ten behoeve van de hengelsport, is echt bijzonder", zegt Vertegaal. "Maar het was ook niet meer dan terecht. Wij hebben bijna geen impact maar zijn de voorbije jaren enorm benadeeld door alle beperkende maatregelen. Dat is erg slecht geweest voor onze sector. Wel zijn we blij dat we dit voor elkaar hebben gekregen en het is een mooi aanloopje naar 2019 en de jaren erna. De les is dat slechte data al snel leiden tot verkeerd beleid."

Nu er veel realistischer cijfers op tafel liggen en er in Brussel oog is gekomen voor de belangen van de sportvisserij, ontstaat er volgens Vertegaal een nieuwe discussie. "Historisch bekeken, vanaf de jaren zeventig, heeft de sportvisserij

Relatieve impact op zeebaarsbestand/SSB

De daadwerkelijke impact van sportvissers op het paaibestand van zeebaars is beperkt en al tientallen jaren nagenoeg constant.

Dankzij een paar goede jaarklassen staat het zeebaarsbestand er beter voor.

altijd 8 tot 10 procent benut van het totale volwassen zeebaarsbestand, in ICES-taal de spawning stock biomass (SSB). De grafieken tonen een constante benutting. Alleen de laatste jaren is dat door strikte bag limits en catch and release tot bijna nul gereduceerd. Wij willen nu weer terug naar normaal: acht à tien procent van die SSB. We willen aan de ene kant meehelpen met het herstel, dus ook de problemen door overbevissing door de beroepvisserij helpen oplossen, maar we willen wel ons eerlijke deel.”

Het interessante is dat door een tweetal goede jaarklassen in 2013 en 2014 het volwassen zeebaarsbestand er het komend jaar beter voorstaat. Het door ICES voorgestelde vangstquotum voor zeebaars in 2019 ligt twee keer hoger dan in 2018. De grote vraag is hoe dat gaat worden verdeeld tussen de beroepvisserij en sportvisserij. Tien procent benutting van de volwassen zeebaarspopulatie door sportvissers komt in 2019 neer op circa 900 ton. Vertegaal heeft gerekend hoe je daar verstandig mee kunt omgaan, met verschillende scenario's van bag limits en gesloten periodes. Zelfs met een bag limit van drie vissen per dag gedurende tien maanden, wordt maar 539 van die 900 ton zeebaars gevangen.

Stevige strijd

Vertegaal beseft dat het een stevige strijd zal vergen om iedereen in Brussels te overtuigen van de historische aanspraak van de sportvisserij op het zeebaarsbestand, zeker na vijf jaar van strenge beperkingen. Het grootste gevaar is dat een bag limit van één vis als het nieuwe normaal wordt gezien, zegt Vertegaal.

“Het kan niet zo zijn dat er wordt gezegd: vanaf nu kan de beroepvisserij weer fors meer gaan vangen en de sportvisserij moet tevreden zijn met een bag limit van een vis per dag. Wij gaan hard inzetten op back to normal, en dus een groter aandeel voor de sportvisserij. Per gevangen vis levert de hengelsport veel meer economische waarde dan de beroepvisserij. Dat is inmiddels door onderzoek bewezen. Dat ga je dan toch niet als overheid de nek omdraaien?”

Geraadpleegde literatuur

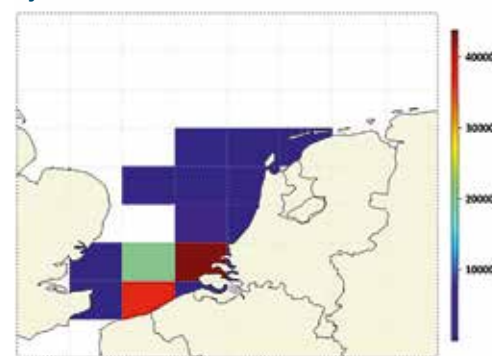
Lewin, C-W et al (2018) Estimating post-release mortality of European sea bass based on experimental angling, *ICES Journal of Marine Science* 75 (4): 1483–1495. <https://doi.org/10.1093/icesjms/fsx240>

Sea bass (*Dicentrarchus labrax*) in divisions 4.b–c, 7.a, and 7.d–h (central and southern North Sea, Irish Sea, English Channel, Bristol Channel, and Celtic Sea). ICES-advies bss.27.4bc7ad-h, juli 2018 <https://doi.org/10.17895/ices.pub.4472>

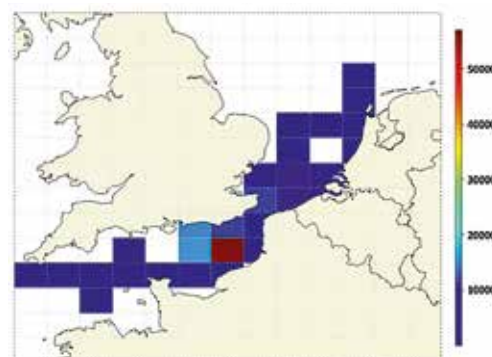
Standaard

Lijnen

Flyshoot

Overig gesleepte tuigen

Vangsten zeebaars (in kg) met standaard, lijnen, flyshoot en overige gesleepte tuigen van Nederlandse schepen in 2013 per gebied. De meeste zeebaars wordt met de handlijn in het kanaal gevangen.